

Aleksejam Apīnim — 90

**Grāmata un sabiedrība
Latvijā līdz 1945. gadam**

Starptautiska zinātniska konference
„Grāmata un sabiedrība Latvijā līdz 1945. gadam”

TĒZES

Latvijas Nacionālā bibliotēka
2016. gada 24. – 25. novembris

- 12 Laura Kreigere-Liepiņa (Rīga)**
Cilvēki monstri un zīmes Rīgas humānista Daniela Hermaņa (1543–1601) poēmā „De monstroso partu” („Par monstra dzimšanu”)
Lidija Leikuma (Rīga)
Vēlreiz par „strupay un skaydri” sarakstīto J. Akeleviča bišu audzēšanas grāmatu (1832)
Iveta Leitāne (Bonna, Rīga)
Ebreju grāmata Latvijā līdz 1869. gadam
- 13 Andris Levāns (Rīga)**
Pasaule lappusēs. Martina no Tropavas hronikas Rīgas rokraksts un lasīšanas pieredze 15. gadsimta nogalē
Lilija Limane (Rīga)
Alekseja Apīņa zinātniskās pētniecības virzieni un metodes
- 14 Ilga Mantiniece (Rīga)**
Privātpersonu un institūciju vēsturiskie grāmatu krājumi Latvijas Universitātes Bibliotēkā
Aile Meldre (Aile Möldre) (Tallina)
Grāmatu izdošanas kaislība: grāmatizdevēji Igaunijā no 1918. gada līdz 1940. gadam
Sandra Okuņeva (Liepāja)
Bērns Ernesta Dinsberga dzejas grāmatā „Puķu pušķis” (1873)
- 15 Beata Paškevica (Rīga)**
Cēsu prāvesta Heinriha Baumaņa atstātais hernhūtiskais mantojums Latvijas kultūrvēsturē
Juris Prikulis (Rīga)
J. A. Maskova grāmatas par brīvo latviešu tiesībām 18. gadsimtā kontekstuālie pētniecības aspekti
- 16 Tālis Pumpuriņš (Cēsis)**
Ievērojams grafisko portretu kolekcionārs Aleksandrs Hasings: ieskats dzimtas vēsturē Cēsīs un Pēterburgā
Tiu Reimo (Tiiu Reimo) (Tallina)
Retrospektīvā nacionālā svešvalodu grāmatu bibliogrāfija līdz 1830. gadam Igaunijā kā ceļojošās „Res Publica Literatorum” mantojums
- 17 Anna Strode (Rīga)**
Tipogrāfs Gerhards Šrēders un latīņu okazonālā dzeja
Astra Šmite (Rīga)
Par Olgas Resnevas Sinjorelli saraksti ar Raini un Aspaziju
Ilga Šuplinska (Rēzekne)
Latgales Kultūras centra izdevniecības sarakste 20. gs. 90. gados
- 18 Aija Taimiņa (Rīga)**
Par 1612. gada Rīgas panorāmu un tās „iedzīvotājiem”: tēlu un ideju pārnese
Kšištofs Tolkačevskis (Kšištof Tolkačevski) (Viļņa)
Lasot kapakmeņu uzrakstus 19. gadsimtā: teorētiska pieeja
- 19 Andrejs Veisbergs (Rīga)**
Tulkotās literatūras grāmatas 1918–1944 (avotvalodas, kvalitāte, apjomi un tendences)
Kristīne Zaļuma (Rīga)
Vidzemes muižu bibliotēku vēsturiskie portreti (18. gs. – 20. gs. sākums)
- 20 Viesturs Zanders (Rīga)**
Latvijas Republikas (1918–1940) grāmatniecības izpētes bāze Latvijas Nacionālajā arhīvā
Indulis Zvirgzdiņš (Madona)
Autors cietumā, grāmata aizliegta: Jānis Kroders „Kā savilkās mākoņi pār Baltijas ciemiem”

Aija Taimiņa (Rīga)

Par 1612. gada Rīgas panorāmu un tās „iedzīvotājiem”: tēlu un ideju pārnese

Pirmās Rīgas tipogrāfijas darbība sniedz plašas iespējas starpkultūru studijām. Attēls, tāpat kā iespieddarbs, kalpo kā efektīgs, multiplicēts ideju pārneses līdzeklis.

Labs piemērs aktuālu ideju un simbolu pārnesei ir 1612. gadā tapis attēls – tipogrāfa Nikolausa Mollīna un graviera Heinriha Tūma kopīgais lieldarbs, proti, pirmā *in situ* tapusī un pie Mollīna iespiestā lielformāta Rīgas panorāma, kurā pilsētas skats atainots topogrāfiski korekti un detalizēti. Tomēr gravīras radītais autentiskas Rīgas 17. gadsimta sākuma laiktelpas dokumentējuma iespaids izrādās maldinošs, iluzors. Rīgas panorāmas „iedzīvotāji” (stafāža figūras): pilsētnieki, tāpat kā virkne simbolisko personāžu, ir ceļojoši tēli. Fiksējami pārņēmumi, pat citāti no nīderlandiešu un holandiešu gravieru radīto Amsterdamas skatu repertuāra, kas tapis laikā no 1599. līdz 1611. gadam. Secināms, ka Tūms paraugam un inspirācijai izmantojis gan Pītera Basta 1599. gada Amsterdamas skatu, gan Hansa Rema un Jana Pīterszona Sanredama 1606. gada Amsterdamas panorāmas, tāpat Pītera Basta un Klāsa Janszona Višera II 1611. gada Amsterdamas skatu. Tādējādi Rīgas 1612. gada panorāma netieši iekļaujas Holandes Zelta laikmeta grafikas tradīcijā. Rīgas panorāmas ikonogrāfiskā un ideoloģiskā programma liecina, ka grafikas darbs varēja kalpot arī reprezentatīviem un politiskiem mērķiem.